

RETSPOLITISK FORENING

HØRINGSSVAR

Til Sundheds- og Ældreministeriet.

Vedr. Høring over udkast til Forslag til lov om epidemier m.v. (epidemiloven)

Høringsbrev af 9. oktober 2020 - med svarfrist 13. november 2020.

Svar fremsendt pr. mail sum@sum.dk (med kopi til fre@sum.dk)

Sagsnr. 2007933.

Retspolitisk Forening finder lovforslaget meget problematisk, men er enig i, at den slags ekstraordinære situationer rummer en lang række dilemmaer med indbyrdes modstridende hensyn.

Overordnet set tildeler lovforslaget visse myndigheder stor magt med ganske utilstrækkelige begrænsninger i lovtæksten. Lovforslagets muligheder for magtanvendelse mod privatpersoner er foruroligende, og kontrollen af denne er for begrænset.

Nødvendigheden af at lave en helt ny epidemilov savner sundhedsfagligt belæg, og ændringsinitiativet strider derfor i det hele imod det grundlæggende proportionalitetsprincip.

Det er forståeligt, at Sundheds- og Ældreministeriet gerne vil kunne være handlingsparate i vid udstrækning ved udbrud af epidemier, men der er simpelthen ikke den nødvendige kontrol indbygget i lovforslaget.

En væsentlig del af loven består i bemyndigelser til ministeren - det vil i praksis i helt overvejende grad betyde embedsmændene - til administrativt at fastsætte de regulerende regler, hvor overtrædelser kan medføre op til 6 måneders fængsel. Det er uheldigt ud fra grundlæggende magtfordelingsprincipper, at langt størstedelen af den kommende regeldannelse med tilhørende strafsanktioner fastsættes af embedsmænd.

Foreningen skal også påpege det retssikkerhedsmæssigt meget alvorlige problem, at et stort antal bemyndigelsesbestemmelser fastslår, at de administrative regler tilsidesætter gældende lovgivning, i det omfang, hvori denne lovgivning kommer i strid med de administrativt fastsatte regler. Dette gælder således § 24, stk. 4 og 5, § 25, stk.5, § 26, stk. 4 og 5, § 27, § 28, stk.5 og 6, § 29, § 30, § 31, § 47, § 48, § 49 og § 51. Denne nye lovgivningsteknik kan skabe en uklar og usikker retstilstand, der strider mod grundlæggende principper om retssikkerhed og forudberegnelighed.

De seneste 8-9 måneders erfaring viser, at der bør herske maksimal åbenhed i myndighedernes ageren på dette område, så offentligheden nøje kan følge med i, hvad der er det saglige grundlag for at træffe beslutninger. Samtidig bør den til enhver tid siddende regering løbende og på et tidligt tidspunkt inddrage Folketingets partier i den aktive beslutningsproces. Vigtigst af alt skal de reguleringer og indgreb, der iværksættes over for borgerne, erhvervslivet og organisationer være præget af og hvile på sund fornuft! Det er et grundlæggende princip ved alle forsøg på at regulere folks adfærd. Ellers opstår der i løbet af ret kort tid en så omfattende passivitet eller modvilje i befolkningen, at civil ulydighed ikke bare bliver et udbredt fænomen, men i manges øjne ligefrem opnår fuld legitimitet og bliver en nødvendighed.

Samme konklusion svarer i realiteten til det, man når frem til ved at henholde sig til det proportionalitetskrav, som indeholdes i EMRK art. 14 og også i de undtagelser, som de specifikke artikler i EMRK med tilhørende tillægsprotokoller om de enkelte frihedsrettigheder (om privatlivets fred, ret til familie, forenings- og ytringsfrihed etc.) hjemler. I pkt. 7.2 (side 135-139) i bemærkningerne står der, at disse internationale forpligtelser efter ministeriets opfattelse er tilgodeset i lovforslaget, hvilket imidlertid bringer de mange lovforslag i de seneste år i erindring, hvor skiftende regeringer har advokeret, at Folketinget accepterede en ret høj grad af procesrisiko. Afgørende bliver så, om det i praksis også kommer til at gå sådan. Også her er åbenhed og inddragelse af andre end regering og myndighederne i hele forløbet af lovgivningsfasen af afgørende betydning.

Specifikke bemærkninger

Lovforslagets § 2 – hvilke situationer er omfattet

§ 2 giver henholdsvis Sundhedsstyrelsen og sundheds- og ældreministeren ret til at bestemme, hvilke sygdomme der er omfattet af lovforslaget, og altså hvornår loven skal gælde.

Dette findes bekymrende, da en egenrådige regering derfor vil kunne klassificere en given sygdom som omfattet af epidemiloven, og dermed iværksætte de tiltag, loven giver adgang til.

En demokratisk kontrol er nødvendig mht. klassificeringen af sygdomme – herunder mulighed for at klage til et klageorgan, og indbringe det for domstolene.

Lovforslagets § 8-18 – foranstaltninger overfor enkeltpersoner

I disse bestemmelser finder foreningen adskillige betænkeligheder. Proportionaliteten i anvendelsen af disse bestemmelser er altafgørende.

Det bør tydeliggøres, om der er hjemmel til tvangsvaccination med politiets hjælp, herunder at indbringe spørgsmålet for domstolene, se også neden for ad § 55.

Lovforslagets § 54 – Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte regler om klage over afgørelser

§ 54 bestemmer, at sundheds- og ældreministeren kan fastsætte regler om klage over afgørelser efter denne lov. Af bemærkningerne til paragraffen (på side 257) fremgår, at den foreslåede bemyndigelse ikke vil kunne anvendes til helt eller delvist at afskære klageadgang, således at afgørelsen hverken kan påklages til Sundheds- og Ældreministeriet eller andre myndigheder. Men der står ikke noget, som sikrer, at der bliver tale om effektive klagesystemer og en klageinstans, som er uafhængig i forhold til ministeren/ministeriet og regeringen i det hele taget.

Lovforslagets § 55 - domstolsprøvelse

§ 55 bestemmer, at der kan ske domstolsprøvelse af afgørelser om undersøgelse af enkeltpersoner, indlæggelse, politiets medvirken ved gennemførelse af indgreb mv., der har karakter af frihedsberøvelse.

Bestemmelsen ses ikke at hjemle domstolsprøvelse af tvangsmedicinering, herunder vaccination, hvilket efter foreningens opfattelse er en væsentlig mangel, som bør udbedres. Bestemmelsen hjemler heller ikke noget om opsættende virkning, hvilket vi dog i visse situationer finder oplagt og nødvendigt for borgernes retssikkerhed.

Retspolitisk Forenings yderligere forslag til forbedring af lovforslaget

Uafhængigt klageorgan

Ved et lovforslag, der indebærer så vidtgående indgreb i de enkelte borgeres privatliv og grundrettigheder, er det af afgørende betydning, at loven nærmere fastlægger reglerne for et uafhængigt klageorgan. Lovforslaget lader det imidlertid være op til ministeren/embedsmændene at fastsætte en klagemulighed.

Man kan overveje et effektivt arbejdende organ med tre medlemmer bestående af eksempelvis en dommer, en advokat (gerne udpeget at Institut for Menneskerettigheder) samt en myndighedsrepræsentant. Alternativt kan man overveje repræsentanter for de politiske partier, befolkningsrepræsentanter (som i Dommerudnævnelsesrådet) mv.

Nogle myndighedsbeslutninger skal efter deres natur umiddelbart kunne eksekveres. Men det kan overvejes, om en klage på visse områder skal have opsættende virkning. Klageorganet kan eksempelvis gives en adgang til inden for tre dage at tillægge klagen opsættende virkning.

Høringspligt for bekendtgørelser efter epidemiloven

Der synes at være omkring 43 bestemmelser, der giver sundheds- og ældreministeren, justitsministeren og styrelserne adgang til at udsende bekendtgørelser. Ganske vist vil nogle bestemmelser kunne indgå i en fælles bekendtgørelse, men antallet vil være meget højt. Hertil kommer, at de enkelte kommuner og regioner på mindst syv forskellige områder hver for sig skal udsende retningslinjer (regler) – antallet af disse organisationer taget i betragtning bliver regelantallet ganske betragteligt. Et stort antal bekendtgørelser bliver endvidere en følge af, at de enkelte berørte fagministerier skal udsende regler på de ti forskellige områder, der er beskrevet i loven.

Der bør derfor indføres obligatorisk høring af Folketinget og relevante instanser for de pågældende myndigheder om bekendtgørelser, som de agter at udstede i henhold til loven.

Månedlig afrapportering

For at sikre åbenhed i så vid mulig udstrækning som muligt, bør der, når epidemiloven er taget i brug, laves en månedlig rapport til Folketinget og til offentliggørelse om indgreb foretaget med hjemmel i epidemiloven, klager indgivet, og deres resultat samt om anvendelsen i øvrigt af loven. Dette for at sikre ansvarlighed fra myndighedernes side og kontrol med den konkrete udstrækning af magtanvendelsen. Rapporten bør også indeholde informationer om, i hvilken udstrækning anden lovgivning bliver tilsidesat eller (om)fortolket med hjemmel i epidemiloven eller bekendtgørelser med hjemmel i epidemiloven.

København, den 13. november 2020

Bjørn Elmquist

Formand

Noe Munck

Bestyrelsesmedlem

Ole Husgaard

Høringsudvalgsmedlem

Esben Obel

Bestyrelsesmedlem